

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Statuta prouincialia et synodalia ecclesie Colonie[n]sis (Köln)

Colonie, 29. IX. 1492

Jte[m] vt nomina sacrilego[rum] posita in registro sepius recitentur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30901

Statuta Engilberti.

ordinis ciuitatis dioceſis Colonię ſan-
ta hmoi extendatur. Et monachoru p/
lati et monachi ac alie perſone religioſe
ad obſervationē et executionē teneant
eorundē. Et ſi aliq̄ pſone religioſe cui/
uſcuq̄ ordinis exiſtant. ſe uoluerint oc/
caſione aliquis priuilegiij ab executione
ſeu obſervatione ſtatutoru iſtoru tueri
uel excuſare. predictoru ſtatutoru auxi/
lio nō inuentur.

Ut hec ſtatuta ne aliquē latere poſ/
ſint ſepius publicentur.

Item ſtatuumus et mandamus
in uirtute ſande obedientie. ut
hec eadē ſtatuta p oēs eccleſias
cōuentuales et prochiales et capellas
ciuitatis et dioceſis Colonię ſingulis anis
ne aliquē latere poſſint ſepius publicē
tur. et in capitulis ruralibus plegant.

Ut nomina ſacrilegoru poſita in re/
giſtro ſepius recitentur.

Item noia eoru q̄ cōtra eccleſi/
as. ſeu pſonas eccleſiaſticas. ali/
quo modorum ſupradictoru ex/
ceſſerint uel delinquerint. ſtatim cū hoc
factum fuerit. ponatur in regiſtro et ſe/
pius recitentur in publico. ut ſciri poſ/
ſit ex qualitate facti et eius circūſtantijs
necnō ex dilatione ſatisfactionis. qualis
ſit cōtra excedentes et delinquentes hu/
iuſmodi procedendū. nec deleantur eor/
um noia. niſi congrua ſatisfactione pce/
dente. Si quid uero dubij aut difficul/
tatis ſup pmiſſis emerſerit. hoc nobis. ca/
pitulo et pitoribus Colonię. reſeruamus
deklaranduz. Nos uero caplin. plati et
alia capitula eccleſiarum ciuitatis et di/
oceſis Colonię. plenā in dño fiducia obti/
nentes q̄ p ſtatuta hmoi. eccleſijs et mo/
naſterijs. et pſonis tā eccleſiaſticis et re/
ligioſis in ſpūalibus et tpalibus pui/
ſum ſit. et debeat prouideri ad obſerua/
tionē eoruſde ſtatutoru. bona fide dñi
fraude et dolo excluſis. firmiter obliga

mus ſigilla eccleſiaru nſarum eiſde ſta/
tutis in teſtimoniū apponentes. Datum
āno dñi milleſimo ducenteſimo ſexage/
ſimo ſexto. Sexto idus Maij. ¶ Et oia
et ſingula ſtatuta aucte pntis prouincia/
lis concilij. in ōnibus ſuis modo forma/
clauſulis. et tenoribus. ac penarij adter/
tionibus. ad totā nſaz prouinciam ex/
tendimus. et prouincialia ſtatuta ſaci/
mus. decernentes ut ſtatuta prouincialis
debere teneri et obſeruari. ſic q̄ in quar/
libet ciuitate et dioceſi nſe prouincie ea
teneantur et obſeruent. ſicut ſub uerbis
nſe ciuitatis et dioceſis. tāq̄ ſynodalia
ſunt concepta ac pmulgata. et hactenō
obſeruata. Saluis tñ alijs ſtatutis ſy/
nodalibus eccleſie nſe Colonię a no/
bis ſue pdeceſſoribus noſtris editis. ne
etiā ſtatutis ſuffraganeoru nſorum. ſi que
hnt. quibus ſi in aliquo repiant pntibō
ſtatutis ſria uel diuerſa ab eiſdem. In/
q̄ntū et in eo in quo melius et plenius
prouident eccleſijs monaſterijs et pſo/
locis eccleſiaſticisq̄ pſonis et earū rebō
et nō iſtis. Si uero plenius et melius
pntibus ſtatutis eiſde prouidetur. iſtis
et nō illis decernimus fore ſtanduz ut
hoc uidelicet ut nō melius et plenius p
iſta ſtatuta uel p illa prouideatur iudi/
cio ſine arbitrio executoru iporu ſtatut/
torum duximus relinquendū. ¶ Pre/
terea executionē pntiu ſtatutoru ac ab/
ſolutionē ſuſpēſionis et relaxationē ſent/
entiaru in eiſdem ſalarum ſeu eoru au/
toritate ſerendari ad nos et noſtrum
Officialem Colonię. in nſa ciuitate et di/
oceſi. et ad quelibz nſorum ſuffragane/
rum et ſuos Officiales ſiue ad ipos ad
quos de iure uel de conſuetudine. q̄ ad
ſynodalia eoru ſtatuta pntet in ſingul/
lis ſuis ciuitatibus et dioceſis. uolumus
pntet. ¶ Uerū ut oīs ſubiguitas pple/
tas et difficultas quo ad obſeruantiam
pntium ſtatutoru in futurū ciuitentur.
de cōſenſu expreſſo et auctoritate pntis
prouincialis cōcilij retinemus et reſer

namus nobis potestatem facultatem et
 auctoritatem pntia prouincialia statuta
 quo ad nraz ciuitate et diocesim et etia
 q ad singulas ciuitates et dioceces noi
 stroz suffraganeoz si ab aliq ipoz nroz
 suffraganeoz et suo capitulo requisiti
 sup eo fuerimus de consilio prior et ca/
 pituli ecclesie nre Colonienf In syno/
 do nro diocesano corrigendi emen/
 dandi interpretandi tollendi et in mes/
 lina mirandi sicut hoc nobis ex causa
 necessarijs et legitimis videbit expedi
 re prouinciali concilio ad id nime con/
 uocato. Quia vero p ipa pntia statuta
 prouincialia cot vtilitati ecclesiaru eci/
 clesticarū psonaru ac iparu bonorum
 vt speramus auctore dno salubriter p/
 uidef. precipimus et mandamus in vir/
 tute sancte obedientie vt ea ab oibus
 ecclesijs et ecclesiasticis psonis nostre
 prouincie inuoluntate et firmit frau/
 de et dolo exclusis obseruet iuxta mo/
 dum et formā supmissos. In quoz oim
 et singuloru testimoniu ea p hermannū
 dictū raze publicum imperiali auctori/
 tate notariū cōscribi et in hanc publicā
 formā redigi suoq signo cōsueto signa/
 ri mandamus ac nro et capituli nri Co/
 lon sigilli appensione muniri. Adā sūt
 bec in cōcilio nro prouinciali celebrato
 sub ano a natiuitate dñi. M. CCLXXII
 die vltia mēsis octobris in palacio nro
 Colon pntibus capitulo ecclesie nostre
 Colon De venerabilibus in christo pa/
 tribus dñis Godefrido Osnaburgen. et
 Godefrido Dyndeñ. ecclesiarū dei gra
 Eps nris suffraganeis pro se et suis ec/
 clēijs Ac venerabili in christo patre
 dno Hermāno ecclesie Wenen. epoz Le/
 noldo de Northoff canonico Leodien.
 voñ. in christo patris dñi Adolphi Leo/
 dien. et dilectis in christo mgro Rutge/
 ro de aldenborpe doctore decretorū et
 Frederico de byekē canonico Monaste/
 rien. Venerabilis pñs Ludolphi Mo/
 nasteriēf dei gratia ecclesiarū episcopis

nostrorum suffraganeorum procurator/
 ribus Ac dilectis in christo mgro Rey/
 nero doctore in theologia ac Gerardo
 de vorno canonico. Traiecten capituli
 Traiecten ecclesie. Ipa ecclesia traie/
 den episcopi solatio viduata. In pre/
 missis omnibus et singulis consequen/
 tibus et suuz cōsensuum expresse adhi/
 bentibus presentibus etiam sancti pan/
 thaleonis et sancti Martini Colon. ac
 sancti Cornelij indeñ Gladebacen. Lui/
 ciensis. Bruwyleren. et Sibirgen mo/
 nasteriorum abbatibus ordinis sancti
 Bñdicti. būnen. sancti Severini et san/
 ti andree ecclesiarum Colon. prepositi.
 Item bunnenf. Sancti Gereonis Co/
 lon. Sancten. sancti Andree. sancti ku/
 niberti. sancti Severini. sanctoz aposto/
 lorum. Sancte marie ad gradus Deca/
 nis ecclesiarum ciuitatis et diocef Co/
 lon. Officiali nostro Colon. zeflucen. et
 carpen. Colon diocef. Ecclesiarum pre/
 positis ac alijs prelatiis canonicis pasto/
 ribus ecclesiarū rectoribus et clericis
 nstrarum ciuitatis et diocef ac prouin/
 cie in multitudine copiosa. Et ego her/
 mānus dictus raze de Colonia public
 impiali auctoritate notarius antedict
 premissis omnibus et singulis dum age/
 rentur vna cum personis prenominaf.
 presens interfui eaz omnia et singula
 put superius in. presentibus rotulis p/
 me cōneris et signatis de mādato Re/
 uerendissimi in christo pñs et dñi. Do/
 mini Henrici dei gratia sancte ecclesie
 Colon. archiepi predicti cōtinent cō/
 scripsi et in hanc publicā formam redegē
 meo q signo cōsueto signaut vocatus
 et rogatus quod est tale. Et nos Gode/
 fridus dei gratia Dyndeñ ecclesie episc/
 copus quia omnibus contentis et ex/
 pressis in presenti instrumento cui nra
 pñs littera cōfigitur presentes in cōli/
 lio prouinciali interfuimus eiqz rāq
 vtilibus et necessarijs ecclesijs ecclesi/
 asticis qz psonis et eaz rebus cōsensuz

nostrum prehabita matura deliberatio
ne adhibuimus p nobis et ecclesia nra
p dca. idcirco sigillū nrm in signū presti
ti cōsensus et auctoritatis a nobis et a
toto cōcilio puiciali pntibus durimus
apponēdū. Actum et datum die et loco
de quibus in ipso instrumēto sit mentio
Anno. M. C. C. vicelimo scdo. Et nos
Godefridus dei gratia Sniaburgē. ec
clesie eps quia oibus cōtēntis ē. vt sup
Eniūsis pntes lras vsuris et au ditu
ris Adolphus dei gratia Leodiē Eps
salutez et cognoscere veritatē Nouerit
tis q quia venerabilis in christo pat et
dñs herman? eadem gratia eps heneñ.
vices nras gerens in pōticialibus et
Lenoldus de northoff canonic? Leod.
procuratores nri ipi cōcilio puouiciali
Reuerēdi in christo pns et dñi. dñi hē
rici dei gratia sancte Colōn ecclesie ar
chiepi colonie celebrato de q in instru
mento publico cui pns nra lra transsu
gitur sit mentio noie nro et ecclesie no
stre interfuert ac oibus et singulis cō
tēntis et expressis in eodē instrumēto
et pserim progationi statutoz synoda
lum bone memorie dñi Engilberti Co
lōn archiepi ad totā puincia Colōn a
hīsq; in dicto instrumēto cōtēntis tāq;
utilibus et necessarijs ecclesijs ecclesi
asticis q; personis et earū reb? p nobis
et nra ecclesia noie pcuratorio cōsenser
unt. Idcirco nos ea que p ipos in hoc
negocio acta sunt ratificātes et approbā
tes sigillū nrm pntibus durimus appo
nendū. Dattū āno dñi. M. ccc. vicelimo
scdo in crastino beati martini epi.

Incipiūt capitula

statutoz ecclesie Coloniens? editorum a
bone memorie dño Sifrido archiepisco
po Coloniensi.

Primo de vita et honestate cle
Item de cohabitatoribus et cō
cubinarijs.

Item de statu claustralū et religioz.
Item qualiter clerici et maxime sacer
dotes populū regētes vel plebē in ad
ministracione septem sacramentoz que
cōtinēt in hoc versu. Baptis. eris. vni
go. via. penitet ordinis iungo. se habere
debeant et primo de baptismo.

Item de sacramento confirmationis.
Item de sacramento extreme vntu
onis.

Item de sacramento eucharistie sine al
taris cum missa celebratur.

Item de sacramento cōfessionis et pe
nitentie.

Item de ordinibus. et qui ad ordines
admitti debeant.

Item de matrimonio.

Item de sepulturis et cimiterijs.

Ite de bonis ecclesiarū nō alienandis.

Item de malefactoribus ad ecclesia cō
fugientibus.

Item de vsurarijs manifestis.

Item de clericis in ecclesijs vel capel
lis celebrantibus sine nra vel archidia
conorum licentia.

Item de executione mādatoz nro
et curie nostre Colōn.

Item de testamentis

Item de obseruatiōe interdicti quali
ter sit obseruandum.

Incipiunt statuta predicta.

Icet de clericis q̄liter eos cum
modestia sobrietate vite mūdi
tia in domo dñi opz cōseruari.
vt sibi et alijs verbo proficiant et exē
plo p sacros canones et sanctorum pat
rum et predecessoz nostrorum tra
ditiones sufficienter sit prouisum. tamē
quia nōnullos ex ipis clericis. presertim
illos qui p ecclesias positi sunt ad regi
mē aiarū in obseruacione dicte puuicio
nis cōtingit nō sine nota transgressio
desides inueniri et iparū statum multū
pliciter deformari.